

Budjettiosasto

23.6.2010

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö

24. 06. 2010
OEL 12/69/2008

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 30.3.2010 (OM 2/66/2007)

SAKON MUUNTORANGAISTUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa sakon muuntorangaistusjärjestelmän kehittämisestä (oikeusministeriön työryhmämietintö 2009:21). Periaatteellisesti keskeinen muutos olisi, että muuntorangaistus voitaisiin tuomita vain, jos tuomitun rikokset osoittavat ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä. Rangaistusmääräysmenettelyssä annetut sakot, jotka ovat olleet 1.10.2008 voimaan tulleen lainmuutoksen jälkeen kokonaan muuntokelvottomia, tulisivat rajoitetusti muuntokelpoisiksi. Edellytyksenä rangaistusmääräysmenettelyssä annetun sakon muuntamiselle olisi, että henkilölle on määrätty rangaistusmääräysmenettelyssä saman rangaistussäännöksen rikkomisesta yli 20 päiväsakon suuruinen sakko kolme kertaa edellisen vuoden aikana. Edellä mainittujen muutosten lisäksi myös eräitä muita säännöksiä tarkistettaisiin.

Esitys edellyttäisi muutoksia Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmiin. Lisäksi Oikeusrekisterikeskuksen muuttuvat tehtävät muuntorangaistuksen käsittelyssä edellyttäisivät kahden henkilötyövuoden lisäystä. Ulosottoviranomaisten ja syyttäjien työmäärä vähenisi uudistuksen johdosta. Käräjäoikeuksien työmäärä lisääntyisi jossakin määrin, koska muuntokelpoisten sakkojen lukumäärä kasvaisi. Sakkovankien lukumäärä ja vankeinhoidon kustannukset lisääntyisivät jossakin määrin.

Mietintö sisältää kolme eriävää mielipidettä.

Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Rikoslain muutoksella (578/2008) luovuttiin rangaistusmääräysmenettelyssä annettujen sakkojen muuntamisesta vankeudeksi. Työryhmän mukaan sen ehdottamat muutokset ovat tarpeellisia kyseisen lakimuutoksen yhteydessä hyväksytyjen eduskunnan seuraavien lausumien vuoksi (EV 79/2008; alleviivaukset tässä):

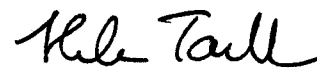
1. Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että poliisin sako- tusohjetta päivitetään ensi tilassa ottaen huomioon muun muassa viime- aikainen oikeuskäytäntö sekä tarpeen mukaan muutoin-kin selkeytetään, ja että valmistellaan tarvittavat ehdotukset sääntelyksi, jolla rajataan

rangaistusmääräysmenettelyn käyttö pois tilanteista, joissa tekijä on menettelyllään osoittanut piittaamattomuutta lain kielloista tai käskyistä, annettavaksi eduskunnalle rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettelyn kokonaisuudistuksen yhteydessä taikka tarvittaessa erillisenä esityksenä niin, että esitys on mahdollista saattaa voimaan samanaikaisesti nyt hyväksytyn lakiehdotuksen kanssa.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää viipymättä yhdyskuntaseuraamuksen kehittämistä koskevan kokonaistarkastelun ja huolehtii, että sen yhteydessä tai erillisenä työnä valmistellaan oikeusministeriön, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, valtiovarainministeriön, kuntasektorin sekä muiden asiaan kuuluvien toimijoiden yhteistyönä vuoden 2009 loppuun mennessä eduskunnalle antamista varten tarvittavat ehdotukset sakon muuntorangaistusjärjestelmän ulkopuolelle jääville soveltuvaksi yhdyskuntaseuraamukseksi tai muuksi muuntorangaistuksen korvaavaksi toimeksi.
3. Eduskunta edellyttää, että oikeusministeriö seuraa ja arvioi sakon muutokiellosta aiheutuvia vaikutuksia kiinnittäen huomiota muiden seikkojen ohella sakkovankien määrän kehitykseen, sakkotulojen määrään, sakkorangaistuksen uskottavuuteen rikosoikeudellisena seuraamuksena sellaisissa tapauksissa, joissa henkilö syyllistyy toistuvasti vähäisiin rikoksiin, vaikutuksiin rikollisuuteen kokonaisuutena, vaikutuksiin kauppan alan yritysten kannalta sekä käräjäoikeuksien, kuntien ja muiden asianomaisten viranomaisten toimintaan ja että oikeusministeriö antaa asiasta selvityksen lakivaliokunnalle vuoden 2010 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriön mielestä työryhmän ehdottamasta lakiuudistuksesta tulisi toistaiseksi pidättäytyä. Työryhmän ehdotuksiin ei ole tarkoituksenmukaista ottaa kantaa ennen kuin kaikki, muun muassa eduskunnan lausumassa tarkoitetut, tarvittavat selvitykset ja arvioinnit on tehty. Esimerkiksi lausumakohdassa 2 tarkoitettu kokonaistarkastelu on työryhmämuistion mukaan (s. 64) kesken yhdyskuntaseuraamusten kokonaisuudistusta selvittävässä toimikunnassa (1.12.2009 – 30.9.2011). Lisätietoa kokonaisarvioinnin pohjaksi tuonee myös Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimus sakon muuntorangaistusjärjestelmään tehtyjen muutosten vaikutuksista. Tutkimus valmistuu työryhmämuistion mukaan vuoden 2010 loppuun mennessä.

Budjettineuvos,
osastopäällikön sijaisena

Helena Tarkka

Budjettisihteeri

Niko Ijäs

Tiedoksi

Valtiovarainministeriö
- budjettiosasto (Ijäs, Inha, Kaukonen, Salmi)